

Kulturer forsvinder

Eksisterer der en dansk identitet? Og vil denne identitet forsvinde eller styrkes af en indførelse af euroen, spørger Felix Cardenas, der er aymara-indianer fra Bolivia, hvor han har oplevet kulturer blive tilintetgjort på grund af manglende respekt for dem, der er anderledes

Som følge af den brutale kolonisering blev de oprindelige kulturer i Nordamerika og Canada næsten totalt udryddet. I Sydamerika har den hvide mands indtog også medført mange indianske samfunds udryddelse. Alligevel eksisterer der 400 oprindelige kulturer, svingende fra at omfatte nogle få familier til millioner af mennesker, og som i større eller mindre udstrækning har kunnet bevare deres kulturelle særegenskaber og samfundsmæssige organisering.

Mange af de kulturer, som vi kender i dag, opstod for ti tusinde år siden og mange har været i stand til at værne om og udvikle deres sprog og den samfundsmæssige organisering, som er karakteriseret ved tilstedeværelsen af fælles traditioner. Men det faktum, at de har overlevet indtil nu er ikke ensbetydende med, at de vil overleve i fremtiden.

Hvert år tilintetgøres hele kulturer på grund af den manglende respekt for dem, der er anderledes, endvidere kan man også nævne griskhed og uvidenhed som grunde hertil. Hver gang en kultur med det dertil hørende sprog, samfundsmønstre og viden om naturkræfterne forsvinder, bliver vores fælles verden fattigere.

Mit navn er Felix Cardenas, jeg er aymara-indianer fra det land, som hedder Bolivia og ligger i Sydamerika. I lande som Chile, Peru og Ecuador findes der ligeledes aymara-indianere, vi er et indiansk samfund rindende af nogle, for os, kunstige ländegrænser, som nationalstaterne har skabt.

I Bolivia er vi 36 forskellige indianske folk, hvilket vil sige 36 forskellige kulturer, 36 forskellige sprog, 36 måder at anskue verden på og 36 måder hvorpå verden kan forklæres. Sammen udgør vi størstedelen af landets befolkning, 70 % og dog bliver landet altid ledet af et mindretal. I Bolivia hersker en meget påfaldende "apartheid".

Når vi taler om kulturer og oprindelige folk, er vi nødsaget til også at vende blikket mod den indianske opstand i Ecuador, der kom til udtryk ved det nylige statskup, udført af indianske grupper sammen med militæret i Ecuador. De indianske bevægelser er alle udtryk for den samme kamp om forandring; det være sig Mapuche-indianernes retslige og lovformelige kamp i Chile, oprørsbevægelserne i Bolivia, de peruanske indianeres tavse kamp og råbet "YA BASTA!" - Så er det nok! fra den zapatistiske oprørsfører for national befrielse (EZLN) i delstaten Chiapas i Mexico, som kæmper på vegne af alle marginaliserede grupper.

Når vi holder os fremkomsten af disse bevægelser for øje, må vi acceptere og overbevise os selv om, at dette nærværende tredje årtusinde vil komme til at se meget, meget anderledes ud end det foregående. Man kan mærke forandringen i luften, se den i blomsterne, i luften, som vi indånder, i børnenes blikke. Noget er i færd med at forandre sig, og alt bliver anderledes. Og det er de oprindelige folk, som bliver hovedpersonerne i denne forandringsproces.

Den tidsperiode, som vi lever i, kalder de indianske folk "Pacha-Kuti". Vore forfædre deler tiden op i perioder på 500 år, og hvert 500. år indtræder der en ny Pacha-Kuti. "Pacha" betyder verden og "kuti" forandring, tilbagevenden og revolution, og Pacha-Kuti betyder derfor: forandring af verden. Hvert 500. år undergår verden en grundlæggende forandring.

Da spanierne kom til vort kontinent for 500 år siden, var en 500 års Pacha-Kuti med gode forhold for de indianske folk ved at afslutte, og den blev erstattet af 500 år med udryddelse, kolonisering og marginalisering.

I dette tredje årtusinde begynder så Pacha-Kuti nr. 11, og spørgsmålet er, om det bliver en god eller dårlig periode, og dette afhænger af os alle sammen. For at sætte denne nye tid i perspektiv er det ikke nok bare at organisere sig, det er ikke nok blot at have nogle historiske mål og ikke engang nok at gribe til våben. Det mest grundlæggende, som vi må vide er, hvem vi er. Hvem er vi, og hvor kommer vi fra? For kun ved at vide, hvem vi er, og hvor vi kommer fra, kan vi vide, hvor vi skal hen. Hvis ikke vi ved, hvem vi selv er, hvis det skulle være nødvendigt for os at gribe til våben for at søge vores frihed, kan vi risikere i stedet at slå hinanden ihjel. Spørgsmålet om identitet er derfor fundamentalt: hvem er jeg? Hvem er du? Under den europæiske erobringssproces og den efterfølgende konstruktion af nationalstaterne, har

vores indianske tankegang undergået megen forandring. Man har opnået, at vi er blevet til oprindelige folk med indianske ansigter men med vestlig tankegang, vi er blevet vestliggjort.

I dag tror vi, at alt fra den vestlige verden er godt og alt fra den indianske verden er dårligt, noget tilbagestående. Man har lært os at lovprise det vestlige og benægte vores eget. I dag er vore anstrengelser rettet mod at genvinde den indianske filosofi, at genvinde os selv, og det er alt dette, som vi kalder genvindelse, eller at styrke vores identitet. Ikke alt det, som er noget værd i den vestlige verden er noget værd i den indianske, og heller ikke alt fra den indianske verden kan fungere i den vestlige.

I den vestlige verden består enhed af en, alt har betydning af en ting, alt begynder fra den enkelte - det er en individualistisk verden, en verden for den ene. I den indianske verden er enhed ikke kun en, men enhed består af to. Alt for os begynder fra to, med et par, alt er mand og kvinde sammen - alt er par.

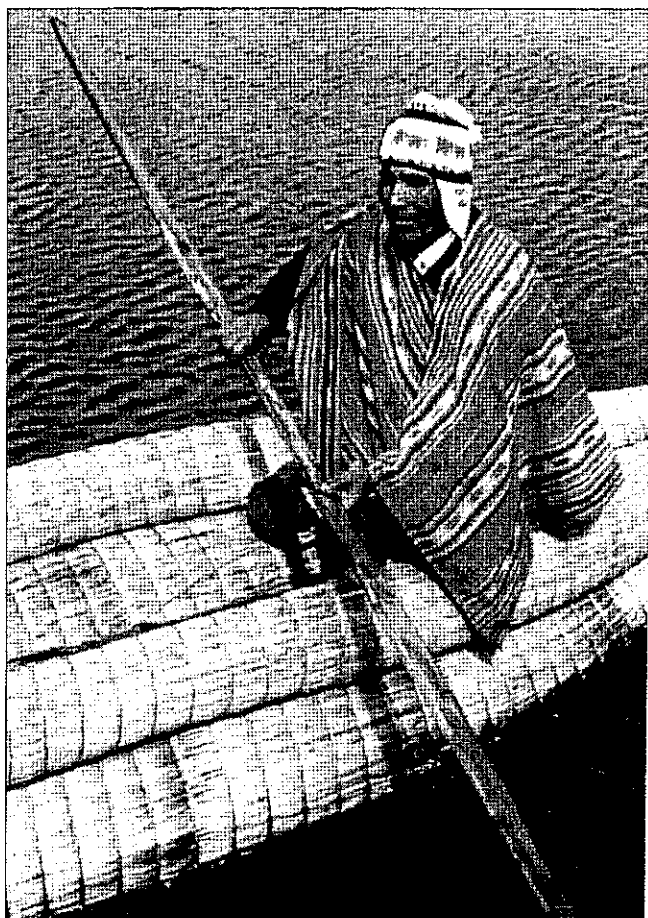
Solen og månen er mand og kvinde. Vore hellige mandlige bjerge har i et parforhold et kvindeligt helligt bjerg; dyrene og blomsterne er maskuline og feminine, selv sten er maskuline og feminine. Men hvorfor er det sådan? Fordi naturen er sådan.

Vores sociale og politiske system er struktureret omkring parret, og det indbefatter, at samfundet er kollektivt opbygget.

Vores form for demokrati er meget anderledes end det vestlige. I det vestlige vælges autoriteter ved stemmer, ved at en eller anden opnår et flertal af stemmer og en anden et mindretal. Det indianske demokrati defineres ikke af et flertal eller mindretal af stemmer men derimod baseres det på en konsensus.

I den vestlige verden kan en enkelt-person individuelt udøve magt, hvor i den indianske verden den mest basale adgang til magten er parret. Hvis en person ikke forstår, hvad livet i et parforhold, i en familie, vil sige, hvordan kan vedkommende så styre et samfund.

Mænd og kvinder udøver i fællesskab og med samme rang magten som par. I Vesten er det muligt at udøve magt mere end en gang, for det er altid muligt at blive genvalgt. I landsbysamfundet har man kun en gang mulighed for at udøve magt. Magtens demokrati når alle på et tidspunkt, idet den går på skift imellem landsbyens medlemmer år efter år, men den når aldrig tilbage

For at sætte denne nye tid i perspektiv er det ikke nok bare at organisere sig, det er nogle historiske mål og ikke engang nok at gribe til våben. Det mest grundlæggende er: Hvem er vi, og hvor kommer vi fra? For kun ved at vide, hvem vi er, og hvor vi skal hen.

til samme person; magten vender ikke tilbage.

For den vestlige verden ligger fremtiden foran os, altid foran: modernisering, teknologi, atombomben - alt dette er dens fremtid. For de indianske folk ligger fremtiden ikke foran, den er altid bagud: vores fremtid ligger i vores historie, i vore rødder. Kun ved at kende vore rødder kan vi bevæge os fremad. Men vi planlægger ikke en romantisk tilbagevenden til fortiden, men en videnskabelig genvinden af fortiden.

Man har altså introduceret os for en anden tid.

Den vestlige verdens nytår er den 1. januar, og når jeg spørger folk, hvortid det netop er på dette tidspunkt, kan ingen give mig en videnskabelig forklaring. For os begynder det nye år den 21. juni, den dag, hvor solen, for os, befinder sig længst fra Jorden, og derfor er den dag tilegnet tilbedelsen af solen. Fra den 21. juni påbegyndes landbrugstiden, og det er omkring den dato, at autoriteterne i landsbyerne udskiftes.

De indianske folk på hele vort kontinent er i færd med at bane nye veje for modstand, men disse veje har ingen fremtid, hvis ikke vi med be-

slutsomhed først og fremmest står ansigt til ansigt med genvindelsen af identitet.

I Bolivia er der nu gået 15 år med den neoliberale model, og det eneste resultat har været en større fattigdom, mere marginalisering. For-

den var vi underlagt en høj inflation, hvor der var mange penge, men intet at købe for. Modellen genererer økonomisk tilbagegang, hvor der er en masse at købe men ingen penge at købe for. Modellen genererer økonomisk tilbagegang, og tilbagegangen skaber kriminalitet. Når der ikke findes nogle løsninger på vore problemer, bliver vi klar over, at der ikke eksisterer nogle modeller for os, og at den eneste vej for os er at vende os mod vore rødder, vores identitet, og der

igen gennem at formgive vores egen model ud fra det, som vi er.

Vi har gennemgået mange forskellige etaper i vores kamp: "jord og frihed" hed vore slogan i starten. Derefter blev det "territorium og magt" som en mekanisme til at opnå den politiske magt indenfor nationalstaten.

Den dag i dag har vi overvundet, og det nye slogan hedder "territorium og demokrati", hvor demokrati betyder selvbestemmelse og

autonom form for
Da af
neretir
del, da
midt i
der Ch
rence v
fremad
lys for
le men

Med te
genma
navn e
at øve
verden
Det d
demne
re en v
der væ
titer er
ger de
mig se
identit
dansk i
titer, fr
indført

Spør
ikke ku
sike foll
vi kan
vægt o
består

● Felix
aymara
var præ

autonomi, og det går på vores egen form for demokrati.

Da alt så ud til at være blevet defineret inden for den neoliberale model, da alt var mørkt, opstod der midt i det hele et lille lys, som hedder Chiapas. Dette lys er vores reference vor at fortsætte vores kamp fremad ved at vende os mod vore egne utopier. Men det er ikke kun et lys for de indianske folk, men for alle mennesker.

Med teknologien uden grænser og genmanipulationen i fremskridtets navn er vi mere og mere i færd med at øve attentat på denne den eneste verden, vi har.

Det drejer sig derfor om at redde denne verden, og enten kan der være en verden for os alle, eller så kan der være en verden for ingen. Identitet er spørgsmålet. Når jeg besøger de nordiske lande, spørger jeg mig selv: hvad mon den danske identitet er? Eksisterer der en dansk identitet? Og vil denne identitet forsvinde eller styrkes af en indførelse af euroen?

Spørgsmålet om identitet er altså ikke kun et spørgsmål for de indianske folk, men en opgave for alle for vi kan genetablere den tabte ligevægt og acceptere et samfund, som består af forskelligheder.

✻ Felix Cárdenas er aymara-indianer fra Bolivia og var præsidentkandidat i Bolivia i 1994